

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Modus confutationis mixtus serijs rationibus, & ironijs aculeatis. Capvt
XXXVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

Rogas, quæ castra viderit: qui & miles in Cre-
ta, Metello hoc Imperatore, & tribunus in
Macedonia militum fuerit, & quaestor tantū
ex re militari detraxerit temporis, quantum
in me custodiendum transferre maluerit.
Quæris num disertus. Imo, id quod secundum
est, ne sibi quidem videtur. Num Iuri co-
sul- tus, quasi quisquam sit, qui sibi hunc falsum
de iure respondisse dicat. Omnes enim istius-
modi artes in ijs reprehenduntur, qui cum
professi fuerint satisfacere non possunt: non
in ijs, qui abfuisse ab his studijs contentur.
Virtus, probitas, integritas in candidato, non
linguæ volubilitas, non ars, non scientia re-
quiri solet. Vt nos in mancipijs parandis, quā-
uis frugi hominem, si pro Fabro, aut pro tex-
tore emimus, ferre molestē solemus, si eas
artes, quas in emendo secuti sumus, si forte
nesciuerit: sin autem emimus, quem villicum
imponeremus, quem pecori præficereuius,
nihil in eo, nisi frugalitatem, laborem, vigi-
lantiam, esse curamus: sic pop. Rom. deligit
magistratus, quasi reip. villicos: In quibus, si
qua præterea est ars, facile patitur, sin minus
virtute eorum, & innocentia contentus est.
Quotus enim quisque disertus: quotus quis-
que iuris peritus est, vt eos numeres, qui vo-
lunt esse: quod si præterea honore dignus ne-
mo, quidnam tot optimis, & ornatissimis
ciuibus est futurum? lubes Plancium
de vitijs Laterensis dicere. Nihil potest, nisi
eum minus in se iracundum putabis fuisse.
Idem effers Laterensem laudibus, facile pa-
rior, id te agere multis verbis, quod ad iudi-
cium non pertineat: & id te accusantem tan-
diu dicere, quod ego defensor sine periculo
possim confiteri. Et ibidem n. 30. Hic tu vitæ
splendorem maculis aspergis istis: lacis adul-
teria, quæ nemo non modo nomine, sed ne
suspicionem quidem possit agnoscere, maritum
appellas, vt verba fugas, non solum crimina.
Ductum esse ab eo in prouinciam aliquem di-
cis, libidinis causa, quod non crimen est, sed
impunitum in maleficio mendacium raptam
esse mimulam, quod dicitur Atinæ factum a
iuuene, verere quodam in scenicos iure, ma-
xi neque oppidano. O adolescentiam tradu-
ctam eleganter: cui quidem cum quod licue-
rit, obijciatur, tamen id ipsum falsum repētia-
tur. Emisus aliquis è carcere, & quidem e-
missus (vt cognouistis) necessarii hominis, op-
timumque adolescentis rogatu: idem postea
præmandatis requisitus. Atque hæc nec vila

alia sunt coniecta maledicta in eius vitam,
de cuius vos pudore, religione, integritate du-
biteris: Pater verò, inquit, etiam obesse filio
debet. O vocem duram, atque indignam tua
probitate, Laterensis! Pater vt in iudicio ca-
pitis, pater vt in dimicatione fortunarum, pa-
ter vt apud tales viros obesse filio debeat, qui
si esset turpissimus, fordidissimus, tamen ipso
nomine patrio valeret apud clementes iudi-
ces, & misericordes: valeret, inquam, commu-
ni sensu omnium, & dulcissima commenda-
tione natuæ.

N. N.

I. In hoc exemplo nota quomodo tractanda
sit confutatio, quæ multis rebus, ij, quæ leuibus
refo. h. n. uis est occupata, & quæ dexteritate iras-
uolando, plura nonnunquam sint defringenda,
ne si in rebus parui momenti diutius verse ut, in-
teperari oratio. II. Animaduerte in tota hac con-
futatione velocitatem acrem, & expectantiam, quæ
fit per se in isana uoluntate, quasi amento vibrata,
nihil spissum, nihil productum, nisi i. attr. um, &
languidum, sed tota oratio quasi flamma noua,
& con. inenti paulo diutius alitur. III. Urbani-
tas quoque permi. ea pala. ram addit orationi,
à qua Ciceronis ingenium nunquam recedit.

Modus confutationis mixtus serijs rationi-
bus, & ironijs aculeatis.

CAPVT XXXVI.

Cicero Pisonem confutat, qui se trium-
phum spreuisse profitebatur n. 56. At au-
distis, Patres conscripti, Philosophi vocem,
negauit se triumphum cupidum unquam fuisse.
O scelus! o pestis! o iabes! cum extingues-
bas scaatum, vendebas auctoritatem huius
ordinis, addicebas tribuno pleb. consula-
tum tuum, tempus euertebas, prodebas ca-
put, & salutem meam vna merce pro-
uincia: si triumphum non cupiebas, cuius
tandem rei cupiditate artifice defendes? sa-
pe enim vidi, qui & mihi, & care. is cupidio-
res prouinciae viderentur triumphum nomine
regere, atque valere cupiditatem suam. Hoc
modo D. Sullanus Consul in hoc ordine, hoc
meus etiā collega dicebat, neque enim quis-
quam potest exercitum cupere, aperteque peie-

pétere, vt non prætexat cupiditatem triumphum. Quod si te senatus, populusque Romanus aut non appetentem, aut etiam recusantem bellum suscipere, exercitum ducere coegisset, tamen erat angusti animi, atque demissi triumphum honorem, atque dignitatem contemnere. Nam vt leuitatis est, omnem aucupari rumorem, & omnes ymbas, etiam falsæ gloriæ consecrari: sic leuis est animi luxuriam, splendoremque fugientis, iustam gloriam, qui est fructus veræ virtutis honestissimus, repudiare. Cum verò non modo non postulante, atque cogente, sed inuito, atque oppresso senatu, non modo nullo populi Romano studio, sed nullo ferente suffragium libero, prouincia tibi ista manupretium fuerit non euerse per te, sed perditæ ciuitatis: cumque omnium tuorum scelerum hæc pactio existerit, vt si tu totam remp. nefarijs latronibus tradidisses, Macedonia tibi ob eam rem, quibus tu finibus velles, redderentur: cum exhauriebas ærarium: cum orbabas Italiam inuentute: cum mare vastissimum hyeme transibas, si triumphum contemnebas, quæ te, prædo amentissime, nisi prædæ, ac rapinarum cupiditas, tam caeca rapiebat? Non est integrum Cn. Pompeio consilio iam vti tuo, errauit enim, non gustat istam tuam philosophiam. Ter iam homo stultus triumphauit. Crassus, pudet me tui, quid est, quod confecto formidolosissimo bello, coronam illam lauream, tibi tanto opere decerni volueris à senatu? P. Seruilius, Q. Metellus, Ca. Curio, P. Africane, cur non hunc audistis tam doctum hominem, tam eruditum prius quam in istum errorem induceremini? C. Ipsi Pontino, necessario meo, iam non est integrum. Religionibus enim susceptis impediunt. O stultos Camillos, Curius, Fabricius, Calpurnius, Scipiones, Maximus! o amentem Paulum, rusticum Marium, nullius consilij patres istorum ambo- rum consulum, qui triumpharunt: sed quoniam præterita mutare non possumus, quid cessat, hic homulus ex argilla, & luto factus Epicurus, dare hæc præclara præcepta sapientia, clarissimo, & summo Imperatori, genero suo: scitur ille vir, mihi crede, gloria: flagrat, ardet, cupiditate iusti, & magni triumphum, non didicit eadem ista, quæ tu, mitte ad eum libellum, sed iam, si ipse coram congruere poteris, meditare, quibus verbis incensam illius cupiditatem comprimas, atque reslinguas, valebis apud hominem volitan-

tem cupiditate gloriæ, vir moderatus, & constans, apud indoctum eruditus, apud generum focer. Dices enim vt es homo sacerus, ad persuadendum concianus, perfectus, politus è schola: Quid est Cæsar, quod te supplicationes toties decreta, tot dierum tanto opere delectent in quibus homines errore ducuntur: quas Diij negligunt: qui (vt noster ille diuinus dixit Epicurus) neque propitijs cuiquam esse solent, neque irati. Non facies fidem, scilicet, cum hæc disputabis: tibi enim, & esse, & fuisse Deos videbit iratos. Vertes te ad alteram scholam: differes de triumpho. Quid tandem habet iste curus? quid vincit ante curum duces? quid simulachra oppidorum? quid aurum? quid argentum? quid legati in equis, & tribuni? quid clamor militum? quid tota illa pompa? inania sunt ista, mihi crede, delectamenta penè puerorum, captare plausus, vehi per vibem, conspici velle: quibus ex rebus nihil est, quod solidum tenere: nihil quod referre ad voluptatem corporis possis. Quin tu me vides, qui ex qua prouincia T. Flaminius, L. Paulus, Qu. Metellus, T. Didius, innumerabiles alij, leui cupiditate commoti triumpharunt: ex ea sic redij, vt ad portam Esquilinam, Macedonicam lauream conculcarim, ipse cum hominibus quindecim male vestitis, ad portam Cœlimontanam sitiens peruenerim? quo in loco mihi libertus præclaro imperatori, domum ex hac die biduo ante conduxerat: quæ vacua si non fuisset, in campo Martio tabernaculum mihi collocassem. Nūmus interea mihi, Cæsar, neglectis vehiculis triumphalibus domi manet, & manebit. Rationes ad ærarium retuli continuo, sicut tua lex iubebat: neque alia vlla in re legi tuæ parui, quas rationes, si cognoris intelliges, nemini plusquam mihi literas profuisse. Ita enim sunt perscriptæ scite, & literatæ, vt scriba, ad ærarium, qui eas retulit, præscriptis rationibus, secum ipse caput sinistra manu perficās, commurmuratus sit. Ratio quidem Hercle apparet, argentum ὀχέται. Hæc tu oratione non dubito, quin illum iam ascendentem in curum possis reuocare. O tenebræ! o lurum! o sordes! o paterni generis oblitæ, materni vix memor! Ita nescio quid istuc fractum, humile, demissum, sordidum, inferius etiam est, vt quam vt Mediolanensi præcone, a tuo dignum esse videatur I. Crassus homo sapientissimus nostræ ciuitatis spiculis pro-

pe ierit

pe scrutatus est Alpes: ut ubi hostis non erat, sibi triumphum causam aliquam quaereret. Eadem cupiditate vir summo ingenio praeditus, C. Cotta nullo certo hoste, flagrauit, eorum neuter triumphauit, quod alteri illum honorem collega, alteri mors ademit. Irrisa abs te paulo ante M. Pisonis cupiditas triumphandi, a qua te longè dixisti abhorre: qui etiam si minus magnam bellum gesserat, ut abs te dictum est, tamen istum honorem contemnendum non putauit. Tu eruditior, quam Piso, prudentior, quam Cotta, abundantior ingenio, sapientia, quam Crassus, ea contemnis, quae illi idiotae, ut tu appellas, praegloria duxerunt: Quod si reprehendis, quod cupidi laurea fuerint, cum bella, aut parua, aut nulla gessissent: tu tantis nationibus subactis, tantis rebus gestis, minime fructum laborum tuorum, praemia periculorum, virtutis insignia contemnere debuisti. Neque verò contempsisti, licet Themista sapientior, sed os tuum ferreum senatus conuicio verberari noluerit.

*Vide item
praclarum
eius exem-
plum 1. de
dinin. n. 33.*

Est & illa confutatio ironica, & artificiosa, cum debile aliquod aduersarij praesidium oratores extollunt per iocum, & derisum, ut facilius infringant, sic res militares Verris confutat Cic. 7. Verr. n. 3.

Non possum dissimulare, Iudices: timeo, ne C. Verres propter hanc virtutem eximiam in re militari, omnia quae fecit impune fecerit. Venit enim mihi in mentem, in iudicio M. Aquilij, quantum auctoritatis, quantum momenti oratio M. Antonij habuisse existimata sit: qui ut erat in dicendo non solum sapiens, sed etiam fortis, causa prope perorata, ipse arripuit M. Aquilium, constituitque in conspectu omnium, tunicamque eius à pectore abscidit, ut cicatrices Pop. Rom. iudicesque aspicerent aduerso corpore exceptas: simul & de illo vulnere, quod ille in capite ab hostium duce acceperat multa dixit: eoque adduxit eos, qui erant iudicaturi, vehementer ut vererentur, ne quem virum fortuna ex hostium telis eripuisset, cum sibi ipse non pericissit, hic non ad populi Rom. laudem, sed ad iudicium crudelitatem videretur esse seruatus. Haec eadem nunc ab illis defensionis ratio, viaque tentatur: idem quaeritur, sit fur, sit sacrilegus, sit flagitiorum omnium, vitiorumque princeps: at est bonus Imperator, & felix, & ad dubia reip. tempora reseruandus. Non agam summo iure tecum: non dicam

id quod debeam forsitan obtinere: cum iudicium certa lege sit constitutum, non quid in re militari fortiter feceris, sed quemadmodum manus ab alienis pecunijs abstinueris, abs te doceri oportere: non, inquam, sic agam, sed ita quaeram quemadmodum te velle intelligo, quae tua opera, & quanta fuerit in bello. Quid dices? an bello fugitiuorum Siciliam virtute ibi tua liberatam: magna laus, & honesta oratio: sed tamen quo bello? nos enim post id bellum, quod M. Aquilius confecit, sic accepimus nullum in Sicilia fugitiuorum bellum fuisse. At in Italia fuit. Fateor & magnum quidem, ac vehementem, num igitur ex bello partem aliquam laudis appetere conaris? num tibi illius victoriae gloriam cum M. Crasso, aut Cn. Pompeio communicandum putas? non auctoror, hoc etiam deesse impudentiae tuae, ut quidquam eiusmodi dicere audeas. Obstitisti videlicet, ne ex Italia transire in Siciliam fugitiuorum copia possent, ubi: quando? qua ex parte? cum aut nauibus, aut ratibus conarentur accedere: nos enim nihil unquam profus audiuimus, & illud audiuius, M. Crassi fortissimi viri, virtute consilioque factum, ne ratibus coniunctis, freto fugitiui ad Messanam transire possent: à quo illi conatu, non tantopere prohibendi fuissent; si vlla in Sicilia praesidia ad illorum aduentum opposita putarentur.

N. N.

I. Haec ad apparatus valet, & pompam, ubi tenentur iam auditorum animi, nec res tam probationem desiderant, quam delectationem. Ita, quae in istis argumentis Cicerone mirificus artifex in sinuosis lacinosae orationis flexibus ludens, totum illud ostentat apparatus eloquentiae choragium, hypotyposis facit, inducit fermocinationes, modo ridet, modo serio pungit, modo vellicat, & nihil non praestat ad ornandum.

Modus confutationis per interrogationem.

Cicero pro Quinctio nu. 36. Ita rotundè aggreditur.

CAPVT XXVII.

NEgo fuisse causam, cur postularet: nego ex edicto possidere potuisse. Nego posse